
De val van satan

READER 2 bij de Startconferentie 2009 – HemelsBrood

Genesis 1 en de val van satan

Inleiding

DEEL 1 - Aionen

God schiep de aionen

- De huidige aion
- De voorgaande aionen
- De aion voor de huidige

DEEL 2 – Genesis 1

Wat gebeurde er vóór de schepping van de mens?

- Woest en ledig...
- Wereldwijde waterfloeden
- 2Petr.2:5 – de zondvloed ten tijde van Noach
- 2Petr.3:5-7 – een andere zondvloed
- De grondlegging der wereld
- Samenvatting

De aarde is (iets) ouder dan het leven op aarde

DEEL 3 – De val van satan

Het ontstaan en de val van satan

- Lucifer
- Ezechiël 28
- De straf van satan
- Het gevolg voor de aarde
- Jesaja 14
- Satan en Christus

Jesus zei: 'Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen (Luk.10:18)

Inleiding

De Bijbel geeft ons op enkele plaatsen meer inzicht over het ontstaan en de val van satan. Twee belangrijke verhandelingen hierover vinden we in Ezechiël 28 en Jesaja 14. Om de gebeurtenissen die daar beschreven worden te kunnen plaatsen in de tijd, geef ik eerst informatie over 'aionen' en de eerste verzen van het boek Genesis.

DEEL 1 - Aionen

God schiep de aionen

De Bijbel verdeelt de wereldgeschiedenis in aionen (tijdperken).

In Hebr.1:2 lezen we dat de Zoon de wereld gemaakt heeft. Het grondwoord voor 'wereld' is niet 'kosmos', maar 'aionen' (mv). Om een beter beeld te krijgen van wat met aionen bedoeld wordt, kunnen we de volgende teksten erbij nemen.

Hebr.11:3 'Door het geloof verstaan we dat de aionen (niet 'kosmos') door het woord Gods tot stand gebracht zijn, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare.'

Ef.3:11 'Eeuwig voornemen' moet vertaald worden met 'plan der aionen'.

Pred.1:10 '...De eeuwen (olam = aioon) die voor ons geweest zijn...'

Ef.2:7 '...De toekomstige eeuwen...' Kol.1:26 '...Verborgen van alle eeuwen...'

- Volgens Hebr.11:3 behoren de aionen tot de zichtbare dingen van de schepping.
- De Bijbel leert ons dat God meerdere aionen geschapen heeft. Er zijn aionen die reeds gepasseerd zijn; er zijn ook aionen die nog werkelijkheid moeten worden. De Bijbel spreekt tenminste over vijf aionen: de huidige (Gal.1:4, Ef.1:21), de toekomstige (Ef.2:7 – minstens 2) en de voorgaande (Pred.1:10 – tenminste 2).
- Pred.1:10 en Ef.2:7 leggen de koppeling tussen aionen en tijd. Samengevat: een aioon is een tijdperk binnen de wereldgeschiedenis. De letterlijke vertaling van dit woord met 'eeuw', betekent niet dat een aioon ook 100 jaar duurt. Het bewijs hiervoor vinden we in Gal.1:4 en Ef.1:21 spreken over de tegenwoordige aioon, die onderscheiden is van de toekomstige aioon. Beide bijbelteksten werden ca. 1950 jaar geleden door Paulus opgeschreven. *Vanaf de 6^e eeuw na Christus begon men een periode van 100 jaren lang 'eeuw' te noemen.*

De huidige aioon

In Luk.20:34-35 wordt onderscheid gemaakt tussen twee aionen, de huidige en die vanaf de opstanding. In Ef.1:21 wordt een dergelijk onderscheid gemaakt. In Gal.1:3-4 wordt de huidige aioon, waarin ook wij leven, de 'boze aioon' genoemd. Deze aioon begint na de zondvloed en eindigt bij de wederkomst van Christus.

De voorgaande aionen

Vanuit Pred.1:10 en Kol.1:26 wordt duidelijk dat er voor de huidige aioon minstens twee andere geweest moeten zijn.

De aioon voor de huidige

In 2Petr.2:5 lezen we over de kosmos waarin Noach leefde. Die kosmos duurde tot aan de zondvloed. God heeft die oude kosmos niet gespaard; maar daarover de zondvloed gebracht. Er zijn twee teksten die aangeven dat deze kosmos, de periode van de schepping tot de zondvloed (ca.2500 jaar), ook een aparte aioon geweest moet zijn, onderscheiden van de huidige aioon waarin wij leven.

- In Gen.6:4 wordt van de reuzen gezegd dat zij de 'geweldigsten uit de voortijd' waren. De grondtekst zegt hier 'geweldigsten, die uit de olam waren'. De Septuagint vertaalt dit met 'geweldigsten van de eeuw (aioon)'.
- In Luk.1:70 staat '...gelijk Hij gesproken heeft door de mond Zijner heilige profeten van oudsher...' De grondtekst heeft het bij 'van oudsher' letterlijk over 'vanaf de aioon'. We weten vanuit de Bijbel dat God door profeten sprak in deze huidige aioon. 'Vanaf de aioon' wijst daarom terug naar de aioon die eraan voorafging: die van vóór de zondvloed. Zo bezien maakte Noach maakte dus met zeven anderen de overstap naar een nieuwe aioon. De kosmos van voor de zondvloed was dus tegelijkertijd een aioon.

Wat gebeurde er vóór de schepping van de mens?

Als de Prediker het heeft over meerdere eeuwen vóór ons en de eeuw voor de huidige reikt al tot aan de scheppingsdagen, dan blijft er op de eerste bladzijde van onze Bijbel bar weinig tekstmateriaal over waarmee we ons een voorstelling kunnen maken van eeuwen die daar nog voor waren.

Woest en ledig...

Bij nader inzien blijkt de Bijbel hier toch meer informatie te geven dan we wellicht altijd gedacht hadden. Aanknopingspunt hiervoor zijn Genesis 1:1 en 2.

'In den beginne schiep God de hemel en de aarde'. Van die aarde wordt in vers 2 gezegd dat zij 'woest en ledig' was. 'Duisternis zweefde over de afgrond'. In Jes.45:18 staat dat de ledigheid van de aarde nooit de bedoeling van God daarmee geweest kan zijn; de aarde waarover in Gen.1:1 gesproken wordt zou dus daarvoor niet 'woest en ledig' geweest zijn. Als we het begrip 'woest en ledig' vergelijken met Jes.34:11 en Jer.4:23-26, dan zien we dat dit een omschrijving kan zijn van een gebied dat geoordeeld is door God.

Wereldwijde watervloeden

In 2Petr.3:5-7 vinden we een aanduiding dat er vóór Gen.1:2 een oordeel heeft plaatsgevonden, door een catastrofale watervloed. Iedereen die de Bijbel kent zal zich bij het lezen hiervan direct afvragen of hier niet gewoon de zondvloed ten tijde van Noach mee bedoeld wordt.

Vermoedelijk is dit echter niet de enige zondvloed waar de Bijbel over spreekt. Er wordt over tenminste twee 'zondvloeden', catastrofale waterrampen, gesproken. We lezen hierover in 2Petr.2-3.

2Petr.2:5 – de zondvloed ten tijde van Noach

Allereerst wil ik iets zeggen over 2Petr.2:5.

*...En de oude wereld (archaios kosmos) niet heeft gespaard (pheidomai),
maar Noach, den prediker der gerechtigheid, zijn achtal bewaard (phulasso) heeft,
als Hij den zondvloed (kataklysmos) over de wereld (kosmos) der goddelozen heeft gebracht...*

Hier spreekt Petrus over de zondvloed ten tijde van Noach, zoals die beschreven wordt in Genesis 7. God heeft de 'oude kosmos', waarin ook Noach leefde, niet gespaard vanwege de zonde (Gen.6:5-7). Met 'niet gespaard' wordt bedoeld dat God Zijn oordeel heeft uitgevoerd (vgl. Rom.8:32; 2Kor.13:2); Hij heeft het de oude kosmos en alle inwoners daarvan niet *bespaard*.

Daar tegenover staat dat Hij Noach en zijn familie heeft gespaard van het oordeel: zij zijn blijven leven terwijl God de zondvloed bracht over de kosmos van de goddelozen.

De uitdrukking 'oude kosmos' wekt de indruk dat er na de zondvloed een nieuwe kosmos begon. Vanaf het woordje 'maar' wordt echter uitgelegd hoe we het begin van de tekst moeten opvatten: God heeft deze 'oude wereld' gestraft met de zondvloed. Met 'oude kosmos' lijkt hier niet méér bedoeld te zijn dan een aanduiding voor de kosmos vóór de zondvloed. Dat is ook aannemelijk, als we bedenken dat deze kosmos, die weliswaar enorm vóórm werd door de zondvloed, gewoon bleef bestaan. Het water kwam net boven de hoogste bergtop (Gen.7:20), wat aangeeft dat de bergen bleven bestaan (Gen.8:4). Ook de andere levende wezens en acht mensen hebben deze vloed overleefd. Ook zij waren door de zonde aangetast (Gen.9:21), ook al waren ze gespaard.

Voordat ik wil ingaan op 2Petr.3:5-7, wil ik eerst iets zeggen over het Griekse woordje 'kosmos'.

Het woord kosmos wordt vandaag de dag gebruikt om het heelal mee aan te duiden, in bijbelse termen gesproken: het geheel van hemel en aarde.

Het woord 'kosmos' komt 186 keer voor in het Nieuwe Testament en heeft daar zonder uitzondering *nooit* die algemene betekenis. De Bijbel gebruikt dit woord op twee manieren:

- Om de wereldbol en alles wat daarbij hoort aan te duiden. 'Kosmos' is in dit geval een ruimtelijk begrip. In dit verband wordt er ook gesproken over 'de grondlegging van de wereld'. In hoofdstuk 2 en 3 van 2Petrus heeft het woord 'kosmos' deze eerste betekenis.
- Veel vaker echter wordt met het woord 'kosmos' het collectief van alle wereldbewoners (de mensheid) bedoeld, of de wereld die vervreemd is van God en de verkeerde invloed die er van deze wereld uitgaat. Hiervan is het bijvoeglijk naamwoord 'werelds' afgeleid. De kosmos heeft Jezus gehaat (Joh.15:18); er is ook een overste van deze kosmos (Joh.12:31, 14:30, 16:11). In Joh.17:15-16 staat dat gelovigen 'wel in deze kosmos zijn, maar niet van deze kosmos'. Vanuit Ef.2:2 leren we dat de kosmos zich richt naar de 'eeuw van de kosmos'.

2Petr.3:5-7 – een andere zondvloed

*...Want willens is dit hun onbekend,
dat door het woord Gods de hemelen (ouranios) van over lang (ekpalai) geweest zijn,
en de aarde (ge) uit het water en in het water bestaande;
3:6] Door welke de wereld (kosmos), die toen was,
met het water van den zondvloed bedekt (katakluzo) zijnde, vergaan (apollumi) is.
3:7] Maar de hemelen (ouranios), die nu zijn, en de aarde (ge),
zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd,
en worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels,
en der verderving der goddeloze mensen...*

Heeft Petrus het hier ook over de zondvloed ten tijde van Noach?

Vers 6 doet vermoeden van wel, maar bij nauwkeurige lezing blijkt dit toch niet te kloppen met dat wat er in Noachs tijd gebeurde. De kosmos waarover Petrus in hoofdstuk 3 schrijft, de 'toenmalige kosmos', is namelijk vergaan, maar dat was ten tijde van Noach niet het geval.

Waarschijnlijk wordt met het 'water van de zondvloed' in 2Petr.3 dus iets anders bedoeld. In de grondtekst van 2Petr.3:6 wordt, in tegenstelling tot in 2Petr.2:5, het woord 'zondvloed' ook niet gebruikt. Letterlijk staat er dat de toenmalige kosmos door het water verzwolgen en vergaan (verloren gegaan, vernietigd) is. Ten overvloede wordt de 'kosmos' van 2Petr.3:6 in vers 7 ook nog vergeleken met de 'hemel en de aarde die nu zijn'. In deze realiteit leven wij nu en deze hemelen en aarde (en de elementen daarvan) zullen uiteindelijk ook 'brandende vergaan' (2Petr.3:10-13; Op.21:1).

Geologen, die trouwens het bestaan van een 'grote catastrofale watervloed' in het verleden niet ontkennen, hebben aanwijzingen gevonden dat de aardbol mogelijk meer dan eens te maken heeft gehad met een catastrofe op wereldniveau.

De grondlegging der wereld

Elf keer wordt er in het Nieuwe Testament gesproken over de 'grondlegging der wereld' (Mt.13:35; 25:34; Luk.11:50; Joh.17:24; Ef.1:4; Hebr.4:3; 9:26; 11:11; 1Petr.1:20; Op.13:8; 17:8). De meeste vertalers geven aan het woord 'grondlegging' de betekenis van 'nederwerping en brengen dit in verband met het oordeel waarover in Gen.1:2 vermoedelijk gesproken wordt. *Anderen verbinden het woord 'grondlegging' met Gen.1:1 en plaatsen Gods gedachten over de gemeente daarmee naar de tijd dat hemel en aarde nog niet bestonden. Dit is niet in strijd met wat in Kol.1:26 staat, want daar wordt niet gezegd hoeveel eonen lang het geheimenis verborgen is geweest.*

Samenvatting

Omdat de Prediker zegt dat er meerdere eonen vóór ons waren, mogen we aannemen dat de periode vóór Gen.1:2 ook aan (minstens) een eon gelijk te stellen is, waardoor de toenmalige hemelen en aarde bestuurd werd. Hieruit vloeit voort dat het leven op aarde wat wij nu kennen (Gen.1:2 e.v.), (iets) jonger is dan de aardbol zelf.

Waarschijnlijk is er (volgens 2Petr.3:5-7) tijdens die eerdere eon ook tenminste ook één catastrofale waterramp geweest, die de geschapen structuur van de toenmalige wereldbol totaal heeft vernietigd.

DEEL 3 – De val van satan

De Bijbel spreekt over een aantal zaken die in de periode tussen Gen.1:1 en 2 plaatsgevonden moeten hebben. Het oordeel wat toen over de aarde is gegaan, heeft waarschijnlijk namelijk alles te maken met de val van satan (Ezech.28; Jes.14).

Het ontstaan en de val van satan

De Bijbel geeft ons op enkele plaatsen meer inzicht over het ontstaan en de val van satan. Twee belangrijke verhandelingen hierover vinden we in Ezechiël 28 en Jesaja 14.

Lucifer

De naam 'satan' is geen eigennaam, maar betekent 'tegenstander' (1Kron.21) en is waarschijnlijk niet de naam die dit wezen vanaf het begin heeft gehad. Mogelijk is zijn oorspronkelijke naam 'Lucifer' (de 'morgenster' waarover in Jes.14:12 gesproken wordt). Er zijn enkele teksten die erop duiden dat Lucifer iets met muziek van doen zou hebben (Jes.14:11; Ezech.28:13. Zijn bekendste naam is nu dus 'tegenstander' (2Thess.2:4; Luk.22:31-32; 1Thess.2:18).

Ezechiël 28

In Ezech.28:1-19 krijgen we te maken met de profetie tegen de 'koning van Tyrus'.

Als we het gedeelte wat beter bekijken, zien we dat het in vers 2-10 gaat over de 'vorst van Tyrus' en in vers 11-19 over de 'koning van Tyrus'. De grondtekst noemt voor 'vorst' en 'koning' verschillende woorden. Als we 2Kron.32:21 lezen, zien we dat dit onderscheid belangrijk is: een vorst bekleedt een lagere rang dan een koning. De 'vorst van Tyrus' en de 'koning van Tyrus' zijn dus twee verschillende personen, waarvan de levensloop overigens wel treffende overeenkomsten vertoont: de hoge positie en het uiteenvallen daarvan wegens hoogmoed.

De vorst van Tyrus (historische figuur) was een machthebber die zich God waande. Het centrum van zijn macht was gevestigd op een eiland in de Middellandse Zee. Daar bewaarde hij ook zijn vele rijkdommen. Deze vorst moest het echter afleggen tegen Nebukadnezar en zijn legers. Hij sneuvelde in de strijd en zijn residentie werd verwoest.

Was de 'vorst van Tyrus' een mens; van de 'koning van Tyrus' kan dat niet gezegd worden. In vers 11-19 vinden we het volgende over hem:

- vers 13: hij is geschapen
- vers 13: hij verkeerde in Eden, Gods hof (niet 'de hof van Eden' Gen.2:8-10)
- vers 14: hij was een gezalfde, de overdekkende cherub
- vers 14: hij wandelde op Gods heilige berg
- vers 15: hij was onberispelijk in zijn schepping
- vers 17: hij is op de aarde nedergeworpen
- vers 17: hij wordt op aarde tot as

In vers 12 staat over deze 'koning' dat hij de 'verzegelaar van de som' (SV) is, de 'zegel van het bestek', volmaakt in gestalte. Dit alles bijeen voegende moet deze 'koning' het sluitstuk geweest zijn van de wereld die vóór Adam was, het hoogste schepsel wat onder God gesteld was. Hij was een gezalfde, wat erop wijst dat hij een ambt bekleedde. In vers 18 gaat het over zijn 'heiligdommen'. Dit wijst erop dat hij een priesterlijke bediening had. Deze 'koning van Tyrus' was tevens priester; de koning-priester van de voorwereld.

Deze 'koning', die zo'n hoge plaats bekleedde, verviel echter in zonde (15-18), waardoor hij zijn hoge plaats kwijtraakte en zich het oordeel van God op de hals haalde. Alles bijeenvoegende kan het niet missen of het gaat hier over de cherub die wij nu kennen als de satan.

De satan was van oorsprong de overdekkende cherub. Hij bekroonde als het ware de toenmalige wereld. Hij zetelde in Eden, de hof van God en wandelde op Gods heilige berg. In de wereld vanaf Gen.1:2 wordt met de heilige berg de berg Sion bij Jeruzalem bedoeld (Ps.2:6; 48:2; Dan.9:16). Satan was ook gezalfd (14); d.w.z. hij bekleedde een bepaald ambt, wsch. een priesterlijk ambt (zie vs.18). In vers 15 en 16 wordt beschreven hoe aan de volkomenheid van deze hoogste cherub een eind komt. De grondtekst heeft het in vers 16 over 'als een koopman met laster te koop lopen'. Satan werd hoogmoedig en ging over tot lasteren. In Jes.14:13-14 wordt duidelijk dat het zijn bedoeling was om aan God gelijk te worden. In dit streven kreeg deze cherub, die voortaan de satan (= de tegenstander) zou heten, handlangers. Van laster kwam het tot geweld.

De straf van satan

God maakte echter een einde aan deze opstand en veroordeelde de satan tot dat wat in vers 17-19 genoemd wordt: nederwerping op de aarde en uiteindelijk ook de definitieve straf (vgl. Jes.14:19-20; Luk.10:18). Als we dat wat in Ezech.28:17-19 vergelijken met wat elders in de Bijbel staat, moeten we concluderen dat het hier gaat om (nog steeds) toekomstige zaken. In Job 1-2 lezen we dat de satan nog steeds toegang heeft tot de hemelse sferen. Ef.6:12; Jud.9. In Op.12:7-10 lezen we dat de satan, zonder twijfel identiek aan de draak, na de krijg met Michaël zal neergeworpen worden op de aarde. Dit zal plaatsvinden in de aanloop naar de grote verdrukking, waarover in Op.13 en Matth.24 gesproken wordt. De straf van God over de satan en zijn handlangers is een feit dat in de tijd werkelijkheid zal worden. De voltooide tijd waarin Ezech.28:17-19 gesteld zijn, onderstreept de zekerheid waarmee dit zal gebeuren.

Het gevolg voor de aarde

Koppelen we dit gegeven aan 2Petr.3:5-7 en Gen.1:1-2, dan rijst de vraag of de situatie op aarde – woestheid en ledigheid – het gevolg is van het oordeel van God naar aanleiding van satans val. Wat is het nut van een dergelijk ingrijpen ten opzichte van de straf van satan zoals we die net beschreven hebben. Een wezen wat zich zowel op aarde als in hemelse sferen kan bewegen, tref je niet in het

hart door hem zijn aardse grondgebied af te nemen, zeker niet als het zijn opzet is om juist in hemelse sferen te verkeren. Een reden voor God om de aarde onbruikbaar te maken kan liggen in het feit dat daar ook Eden, Gods hof lag. Net zoals de mens na de zondeval moest verdwijnen uit de hof van Eden, zou het zo kunnen zijn dat God satan de mogelijkheid wilde ontnemen om nog in Zijn hof te verkeren. Gezien de macht die satan heeft over de aarde, is het echter ook mogelijk dat hij zelf de aarde, inclusief Gods hof verwoest achter gelaten heeft, waarop God zelf weer de aarde herschepen heeft, compleet en al met een hof van Eden voor de mens. En kijk, daar kwam de satan ook weer aan, dit keer in de gedaante van een slang. Hij was gekrenkt, maar niet lamgeslagen en zou nog velen in zijn val gaan meeslepen.

Jesaja 14

Ook in Jesaja 14:1-20 kunnen we meer ontdekken over de val van de satan. Het gaat hier over het lot van de koning van Babel, waar naar zal blijken niet Nebukadnezar mee bedoeld wordt. De passage begint met een vooruitzicht op de bevrijding van Israël. Als vers 3 voor Israël werkelijkheid zal worden (nog steeds toekomst), zullen zij een spotlied aanheffen op de koning van Babel. Dit gegeven sluit direct al de mogelijkheid uit dat het hier gaat over Nebukadnezar, omdat het in de toekomst zal gebeuren.

In vers 9-11 wordt beschreven hoe de koning van Babel door de schimmen (mogelijk de reuzen uit de oudheid) en de bokken (vorsten) der aarde met spot wordt ontvangen in het dodenrijk.

In vers 12-15 wordt o.m. gezegd dat hij uit de hemel gevallen is. Ook dit kan ook niet op Nebukadnezar slaan. Duidelijk wordt in deze verzen ook de parallel met Ezech.28 zichtbaar. Frappant is dat de naam 'morgenster' ook voor Christus gebruikt wordt (Op.22:16). We zagen in Ezech.28 al dat satan de koning-priester van de voorwereld was; eveneens een vergelijking met het koning-priesterschap van Christus.

De ambities van deze koning van Babel gaan ver uit boven de ambities van Nebukadnezar.

De sterren Gods waarover in vers 13 gesproken wordt, zijn de engelen (vgl. Job 38:7).

Satans doel om op te klimmen in positie wijst erop dat er een plaats in de hemelen is waar God Zijn tegenwoordigheid meer openbaart dan elders. Satan wil naar de samenkomst van God komen (Ps.82:1). Daar zijn de kinderen der sterken (Ps.89:1); daar is de raad der heiligen (Ps.89:6). (Zie ook Job 1-2).

Satan wil nog verder: de Allerhoogste gelijk worden. Het is zijn bedoeling om de grens tussen Schepper en schepsel uit te wissen. De dienaar wil heerser worden. De overdekkende cherub op aarde wil gebiedster worden op de troon van de hemelse Majesteit.

Is zijn opzet gelukt? Satan heeft inderdaad toegang (gekregen) tot hogere sferen dan de aarde (zie het verhaal van Job; ook wordt hij 'overste van de macht der lucht' genoemd – Ef.2:2). Toch kreeg satan niet wat hij wilde. Daarom ging hij over tot laster (Ezech.28:16-18). Dit ontstak een vuur in hem dat hem langzaam verteert. Dat proces duurt lang. Eenmaal zal hij op de aarde geworpen worden en in de afgrond geworpen worden.

Een koningsbegraving zal deze koning van Babel niet krijgen (vers 19-20).

De zonde van satan en zijn knechten (ook de aardse machthebbers) uiteindelijk door God bezocht worden, waarschijnlijk voor de grote witte troon (Op.20:11). [Jesaja 24:21-22 – de SV vertaling is hier correct].

Satan en Christus

Wat een tegenstelling is er tussen satan en Christus. Christus heeft Zich volledig aan Gods wil onderworpen, om zo de schade van satan te herstellen, en is daarom door God uitermate verhoogd en gezet aan Zijn rechterhand (Fil.2:5-9). Op die plaats aan Gods rechterhand zetelt echter ook de gemeente, het Lichaam van Christus (Ef.1:20, 2:6), enkel uit genade. Wie zich verhoogt, zal vernederd worden en wie zich vernederd, zal verhoogd worden (Luk.14:11).

Hier wordt opnieuw duidelijk dat het in de strijd die satan voert draait om positie. Welke 'zoon of zonen' hebben de hoogste positie?